

38815 K. k. Studienbibliothek Laibach

Samo za odrasle! *sebr.*

Kaj pravi brošura škofa Antona Bonaventura?

Kritična razprava.

I. zvezek.

Spisal Anonymus.

21883

030006523

Tiskala in založila tiskarna I. Pr. Lampreta v Kranju.

Izšla je v soboto, dne 30. oktobra l. 1909 brošura
pod naslovom:

Ženinom in nevestam.

Pouk za srečen zakon.

Spisal

✠ Anton Bonaventura
škof ljubljanski.

V Ljubljani 1910.

Tisk Katoliške tiskarne.

Toliko hrušča, toliko vrišča, toliko razburjenja v
vseh slojih prebivalstva cele dežele in to iz zgolj
versko-moraličnih razlogov še ni bilo, odkar svet stoji.
Da, tudi v protireformacijski dobi ne, ko je ljubljanski
škof Hren po javnih trgih pustil sežigati naših slo-
venskih prvoboriteljev pismena in tiskana dela, kar jih

je mogla doseči njegova roka. Hrena je v zgodovini ljubljanskih škofov prekosil sedanji knezoškof dr. Anton Jeglič. Ne, da je sežigal spise verskih reformatorjev novega Terseglavizma, ne, da je v svojem verskem fanatizmu pritiral slovensko ljudstvo cele dežele na višek maščevalnega klerikalizma, na vrhunec razpotij in sovraštva: brat proti bratu! ne, nikakor ne, zato ostane ime: Dr. Jeglič † Anton Bonaventura, škof ljubljanski, s posebnimi črkami debelo podčrtano v analijah ljubljanske škofije. Ampak ta † Anton Bonaventura se je proslavil s svojo brošuro: „Ženinom in nevestam“, v katerih daje pouk — ali po besedah sv. pisma, ali po židovskih spolnoprežetih pamfletih, ali po svojih lastnih izkušnjah, to bo on sam opravil s svojo vestjo — za srečen zakon.

In s črkami vsebine te rdeče vezane brošure se bo njegovo ime, njegov spomin proslavil na vse večne čase — po zaslugah apostolske brošure — Antona Bonaventura.

Ce bi bil vsak zakon, kateremu † Anton Bonaventura, škof ljubljanski, ponuja svoj pouk, tako kratke sreče deležen, kakor je bila z njegovim poukom vred tudi njegova brošura, potem bi zemlja kmalu zopet postala pusta in prazna, brez človeškega bitja, kakor je bilo to v začetku stvarjenja sveta, ko še ni bilo kega Bonaventura, da bi bil spisal „ženinom in nevestam pouk za srečen zakon“. Zakaj škofova brošura je doživela samo 3 dni svojega sijajnega življenja

sredi vseobčnega razburjenja cele Ljubljane, cele Kranjske, brez razlike stanov. Edina razlika v tem splošnem razburjenju je bila in je še le ta, da vlada med duhovniki in pobožnimi verniki še večje razburjenje, kakor med drugimi sloji. Zakaj, da ne stoji na brošuri zapisano z velikimi črkami ime: Spisal † Anton Bonaventura, Škof Ljubljanski, bi nihče, posebno pa ne duhovništvo in pobožni verniki, ne mogli verjeti, da je pisatelj vsebine „pouka za srečen zakon“, sam višji pastir ljubljanske škofije . . .

Tako in v tem smislu se izraža in giblje javna, treznejša kritika o škofovi brošuri. Radovedni smo bili, če je taka uničevalna kritika tudi res opravičena. Dobili smo brošuro v roke in jo vsestransko pregledali. Brošura res zasluži posebno, vsestransko in nepristransko kritiko. S to se bomo pozneje pečali. Tu zamoremo za to pot le tole izreči o brošuri:

Kakor gotovo je imel † Anton Bonaventura, škof ljubljanski, pri svojem delu najboljši in nikakor ne tisti namen, katerega mu nekateri spodtikujejo, tako gotovo je, da je † Anton Bonaventura, škof ljubljanski, potvdoosego svojega namenata kot temeljito zagrešil, kakor je on sploh še vsako delo zagrešil, katerega se je dosedaj lotil kot vrhovni pastir ljubljanske škofije.

Sicer se pa vsi tisti motijo, ki mislijo, da je škofova brošura nekaj povsem novega na polju spolnega pouka za „srečen zakon“. Da ne segamo v staro za-

vezo nazaj, ozrmo se le na tozadevne pouke, ki jih je spisal sv. apostelj Pavel v svojem prvem listu do Korinčanov, na kar se mestoma tudi ljubljanski škof posredno ali neposredno ozira. Posamezne od omke najdete večkrat tudi v sv. evangeliju samem. O spolnem občevanju je tudi že izdelanih mnogo spisov v poljudnih strokovnih izdajah. Tudi te je škof v svoji brošuri vporabil. Koliko spolno-prežetega, nesramno pisanega, včasih celo ilustriranega čtiva zastruplja našo mladino in kdo se briga zanjo? Torej vse to razburjenje glede škofove brošure ne izhaja toliko iz vsebine, ampak ima svoj izvor edinole na imenu pisatelja † Antona Bonaventura in tudi to le, ker je ta Bonaventura slučajno — in v našo nesrečo — škof ljubljanski. Naj bi bil to brošuro izdal kdorkoli drug, kdo bi se bil brigal zanjo, kvečjemu — državni pravdnik. „Pouk zaročencem in zakonskim“ pa je tudi že zdavnaj pred škofom izdol znani župnik Janez Zabukovec, in sicer prvo izdajo v Tuhinju 1902, drugo pa na Jesenicah leta 1907. Zabukovec je bil previdnejši kakor škof. Ko bi imel razpravljati o spolnem občevanju, sam pravi (pri poglavju „o zakonski pravici in zakonski čistosti“ str. 53): „Več in bolj jasno ne morem o tem tukaj govoriti.“

In sedaj pa malo pogledjmo, kaj ravno o tem več in bolj jasno govori slavna brošura Antona Bonaventura:

„Ženinom in nevestam“:

„Važen korak sta naredila, važen za časnost in večnost! V tem času se Vam vzbujajo razne skušnjave:

premišljujeta, kako bi uredila dan poroke in nehote Vama misel uhaja na zakonsko združitev. Marsičesa ne vesta in ne razumeta; želita si pouka o raznih dvomih, ki Vama mučijo srce “

To ste prav povedali, prevzvišeni Anton Bonaventura.

Kaj pa pravite naprej:

„Pouk o zakonu Vama je nujno potreben; toda, kdo naj Vama ga podeli? Starši? Oh večinoma so sami ravno v tej zadevi preslabo poučeni. Duhoven? ne upa, sram ga je posezati v tako nežne zadeve, boji se grešiti zoper sveto sramežljivost. Spovednik? Oh sramuješ se poprašati ga.“

Tu je škof prav mislil. Le škoda, da tudi njega ni postalo sram, „posezati v take nežne zadeve“.

Doslednosti pa škof ne pozna, ker pravi:

„Oh, v zakonu premaga moža strast, pa misli, da mu je vse dopuščeno in sme z ženo ravnati poljubno; oh žena, nevedoč za meje v zakonskem življenju, se možu prepusti popolnoma“, kajti na strani 16. citira sv. Pavla, rekoč: „Žena nima nobene oblasti več nad svojim telesom, ampak mož.“

Če vprašamo, kje je škof dobil vse te svoje izkušnje, nam pove:

„Hodeč po deželi sem vse te neprilike in tuge spoznal. Zdi se mi, da sem dolžan pomagati Vam in podati Vam potreben in zadosten pouk o zakonu in njegovih dolžnostih, posebno o:

zakonski združitvi.

Ta pouk podam Vam, ženinom in nevestam, da poučeni začnete koj tako živeti, da ne bote grešili in si tudi zdravja ne pokvarili.

Čujte nekoliko važnih naukov za življenja v času pred poroko, na dan poroke in po poroki.“

Njegova trditev o svetosti zakona, o kateri pravi:

I. Pred poroko.

1. O svetosti zakona.

„Zakonska zveza je sveta. Sam Bog jo je ustanovil in sicer koj iz početka. Saj je On ustvaril človeka po svoji podobi; ustvaril je najprej Adama, potem še Evo, ki jo je sam Adamu pripeljal, pa je oba blagoslovil in rekel: „Rodita, množita se in napolnita zemljo!“ nasprotuje krščanskemu nauku. Adama in Evo je Bog blagoslovil po teh besedah šele potem, ko sta že grešila.

Izvajanja v odstavku:

„Odkod pa prihaja mnenje, da je v zakonski združitvi nečistost, gnusoba? To je napravila strast, ki v tej združitvi ne vidi drugega, kakor telesno, meseno uživanje. Ne, to uživanje ni namen zakonski združitvi, ampak ji je le dodano, da se je zakonsko rajši poslužijo v dosego prevzvišenih namenov. Kdor pa ne misli na te namene, ali jih morda še mara doseči, pa misli edino na meseno uživanje in ima pri združitvi edino ta namen, on potegne zakonsko zvezo iz njenih

svetih višin v blato strasti, pa jo ognusi“ — niso tako napačna, kakor jih nekateri sodijo.

2. O obveznosti zaroke.

Zaroka je torej pot v zgoraj opisano sveto nerazrušljivo zakonsko zvezo. „Ženin! vedi, da bi Ti grešil ne le zoper sveto čistost, ampak tudi zoper pravičnost, in sicer smrtno, ko bi drugo dekle poželed, ko bi hodil ponočevat ali vasovat, ko bi se deklet dotikal in se ž njimi celo telesno združeval.“

Tudi ti-le nauki:

„Nevesta! Ti, ko bi se s takim zapeljivim mladeničem spečala; do groba bi grešila, ko bi se vasovalcu le oglasila, kaj šele, ko bi dopustila kako dotikovanje, ali mu celo odprla.“
vsebujejo svarilen nauk, ki bi bil celo lep, ko bi bil izražen z lepšimi besedami.

3. O čistosti življenja.

Nauk pa:

„Da bi se zakonski ne bali združitve radi otrok in radi velikih skrbi z otroci, ji je Bog dodal poseben užitek, posebno naslado, ki k združitvi nekako vleče.“ — naj bi bil škof rajše prihranil zàse. Ni ne lep in nasprotuje krščanski morali.

Škofovo svarilo: „In ako ženina premaga strast, pa se Ti približuje in Te prosi, da bi Te smel oskru-

nit, da bi smel z zlorabo Tvojega telesa nasititi svojo umazano, svojo živinsko pohotnost: vprašam Te, nevesta, ali boš zavrgla svojo lepoto, z deviške višave skočila v blatne nižine mesenosti, pogazila sveto sramežljivost, zapravila sveto devištvo, dopustila oskruniti deviško svoje telo? Da, ali boš hotela storiti nečisti greh, pregnati sv. Duha iz svojega telesa, prebosti presveto Srce Jezusovo, ki je iz ljubezni do Tebe prelil svojo sveto kri, omadeževati s smrtnim grehom Svojo neumrjočo dušo in žaliti smrtno svojega dobrega Očeta? Ali se boš hotela odpovedati prečisti Devici Mariji? . . .“

— je malo predebelo povedano. Nikakor pa ne gre tu vmešavati sv. Duha in Srca Jezusovega, to je — profanacija!

Ravnotaisto velja glede odstavka:

„Ako se ne bi premagal, pa bi tudi nevesta podlegla strasti: o moj Bog, do kakih dejanj se navadno pride! Kaki so pogledi, kaka dotikavanja, kaka oskrnjevanja! Strast ne pozna mej, strast ni nikoli sita, poželi še več, ne meni se ne za Boga, ne za sramežljivost, ne za telesno zdravje. Da, tudi telesno se utegne nevesta pokvariti tako, da ji ostane bolehnost za celo življenje . . .“

Nepotrebno, namenu pouka nasprotno učinkujoče pa je, če škof opozarja:

„Vse opisane strasti se Vama bodo vzbudile, ako se shajata pogostokrat, ako se shajata sama, morda v

samotnih krajih, v nočnem času, ako dolgo časa ostane skupaj . . .

Zato sklenita, da se bosta shajala malokdaj, nikoli dolgo časa in nikoli sama v samotah in temi. Ako ženin včasih obiščeš nevesto, naj se to zgodi na njenem domu. Ne vodi neveste na izprehode, ne v gostilne, ne na Božja pota! Vse to je nevarno; naša narava je preslaba; malokdaj bo brez greha.“

Lepo pa je, če škof sam uvidi, da božja pota niso za mlade ljudi, a kaj pa poreko drugi duhovniki, n. pr. naši frančiškani na Brezjah.

Glede nauka:

„Toda, ženin in nevesta! Ko sta prečitala te vrstice, obliva Vaju rdečica, razjeda Vama srce globoka žalost. Vajino znanje traja že dolgo časa, morda več let in . . . oh, grešila sta, mnogokrat sta grešila! Zapravljena je sreča življenja, izgubljen je mir srca, grize Vaju vest noč in dan. — Oh, prosim Vaju, ne obupajta! Vstanita, hitita pred tabernakelj! . . .“ — popravljamo le v toliko, da je celo stare zakonske in ne samo ženine in neveste oblila rdečica, ko so brali te škofove nauke.

II. Na dan poroke.

1. O poroki.

Škof citira sv. apostola Pavla, rekoč:

„Središče vseh dolžnosti, ki sta jih v tem trenutku prejela, opisuje točno sv. apostel Pavel, rekoč:

«Ženi naj zakonsko dolžnost izpolni mož, in ravno tako žena možu. Žena nima nobene oblasti več nad svojim telesom, ampak mož. Ravno tako tudi mož nima nobene oblasti več nad svojim telesom, ampak žena. Nikar se drug drugemu ne odtegujta, razun ako oba privolita za nekoliko časa, da se posvetita molitvi; toda kmalu se zopet združita, da Vaju ne izkuša hudič radi nezdržnosti.»

— O tem smo izpregovorili že na drugem mestu.

Na ta citat se neposredno naslanjajo škofove besede: „V tem trenotku sta torej drug drugemu odstopilapravico do svojih teles, toda edino v namene svete zakonske zveze, da se iz nje pomnožuje človeški rod in da imata v tej zvezi pomoč zoper nečistovanje.“

2. O svatbi.

Škof vidi povsod samo blato. Celo, ko govori „o svatbi“, se mu ne more izogniti. Le začetkoma ima malo več zaupanja, ko pravi:

„Ali Vaju ne bo gnala skrivna želja, da bi bila čimpreje sama, da bi okolu Vaju ne bilo hrupa in šuma? Zbrala bi se rada, pogovorila se o raznih srčnih zadevah in si v prvem sramežljivem poljubu in objemu solznih in veselih oči znova zatrdila ljubezen in zvestobo.“

Ali o naših ljubih svatih škof nima najboljše sodbe. Evo čujte:

„In kakšni so pogovori v tem dolgem času? Po-mešano sede fantje in dekleta. Spočetka so morda vsi sramežljivi in mirni, prešinja jih svetost današnjega dne. Toda (in zdaj pride): lenoba je začetek vseh pregreh, posebno tedaj, ako se vživa, vživa jedi in preobilne pijače. V razgretih svatih se vzbujajo razne misli, vzbuja jih pogled na novozaročenca, ki sedita na odbranem kraju. Prve misli niso grešne, toda kaj lahko grešne postajajo. Iz misli se rode govori, spočetka bolj skrivnostni, le namigovanje, potem morda bolj očitni. Koliko skušnjav v srcu deklet, koliko v srcu mladeničev! In ali se zvečer, ponoči, drugega dne ne dogode še večja pohujšanja?“ — — Žalibog, škof jih gotovo ne bo odpravil!

3. O plesu

pa ima škof čim najslabejšo sodbo. Kako skrbno vpraša ženina in nevesto: „povejta mi, ali ples ni bil skrajno nevaren za lilijo čistosti? ... Ali ni ravno to telesno naslanjevanje glavni vzrok, da fant in dekle po plesu tako silno hrepenita? In med plesom? Ali je vedenje vselej sramežljivo, čisto, dostojno? Kaj pa, če se razgret fant in poželjivo dekle izgubita iz društva na samotni kraj, v temen kot?“ — Prevzvišeni! Je res tako, toda ne povsod, za svoje dejanje je odgovoren vsak zase, ali pišete take nauke ali ne!

In zdaj pridemo k glavni točki:

III. Po poroki.

O njej škof piše:

„Po poroki sta mož in žena. Skupaj bosta stanovala, skupaj živela, skupaj delala. V tem življenju je vse važno in imenitno. Marsikaj poukov sta že slišala, kako se morata varovati greha, kako si ohraniti medsebojno ljubezen, kako delati in varčevati. Je pa ena točka, o kateri nihče rad ne govori, katera se tudi pri izpraševanju omeni le mimogrede, o kateri bi pa zaročenca morala biti jako točno poučena. Mislim na zakonsko združenje ali na takoimenovano zakonsko dolžnost. Oba želita pozvedeti kaj o tem, toda sramujeta se povpraševati. Vajinim opravičenim željam hočem sedaj zadostiti . . .“

Zagotavljamo Vas, Prevzvišeni, v imenu vseh ženinov in nevest, da ti „opravičeni želji“ nikakor niste ugodili, če jim ponujate takele nauke:

1. O zakonski združitvi.

„Stvarnik hoče, da se množi človeški rod; ta pa se more doseči le po telesni združitvi moža in žene . . .“

Ta nauk je sicer lep, toda potreben ni, ker ga krščanska mož in žena sama dobro poznata. Zanimiv pa je tale odstavek:

„Ta združitev ima pa tudi namen, moža in ženo obvarovati od nečistovanja, zato je dopuščen tudi pri nerodovitnih, v starosti, v času nosečnosti.“

Tu namreč škof pobija poznejši sličen nauk na str. 30 svoje brošure, kjer pravi, da je združitev dovoljena edino zaradi zaroditve otrok.

Glede glavnega namena zakonske združitve škof piše: „Prvi namen, da bi se zarodil otrok, se ne sme nikdar in nikoli onemogočiti, ampak se mora združitev vršiti vselej tako, da bi žena mogla postati mati. Ogibati se otrok, bi bilo protinaravno dejanje in smrten greh, ki bi izzival kazen Božjo. Ko bi bil mož udan temu grehu, žena bi pa vedno želela pravo združitev in saj večkrat nagovarjala k temu moža, mu mora biti podložna in akoravno bi je mož ne ubogal, ona ne bi grešila.“ Kaj naj porečemo k temu? In kaj o nastopnih odstavkih, zlasti pa še o nekaterih „okolnostih združitve“? Čujmo!

„Združitev naj se izvrši kar mogoče sramežljivo; dopuščeno je vse, kar je za združitev potrebno. Mož in žena ne grešita, če se dogodi kak pogled po telesu ali kak dotikljaj kamorkoli. Vendar pa naj se mož ozira na nežno sramežljivost svoje žene. Zato naj mož ne sili svoje žene, da bi se njega dotikala na spolni del telesa; tudi mož naj ne dotikuje žene na tem delu, ker je nespodoben in bi mogel ženo tam pokvariti, kar bi bilo za oba jako mučno in žalostno.“ — Sploh naj žena in mož pri združitvi ne bosta prestrastna, naj se ne združujeta z nekako silo; marveč naj poprej opravita molitev in se potem približata drug drugemu prav mirno in obzirno. Ko bi bila strastna, brezobzirna in bi si vse dovoljevala, kar bi po-

želela strast, bi se poželjivost povečavala, pa tudi telo preveč razburjevalo, kar bi utegnilo škodovati zdravju. — Mož naj žene ne sili, ako je utrujena, preslabotna, bolehná, pa ga prosi, naj jo za sedaj ne nadleguje; žena pa naj bo možu rada po volji, ako le količkaj more. — Mož in žena se moreta združiti katerikoli čas; svetovala pa bi se bolj zgodnja jutranja ura, ko je spanje povrnilo telesne moči in je tudi duša bolj mirna. Združitev naj bo premišljena in pripravljena.“

2. O nekaterih okolnostih združitve.

„Pravico telesne združitve imata koj po združitvi. Vendar se Vama svetuje, da se je prvega dne ne poslužita, ampak odgodita na drugo noč. Prvi dan je prevelika razburjenost duše in telesa. Prvi dan naj zadostuje miren poljub in sramežljiv objem. Tak poljub in objem iz zakonske ljubezni za zakonske ni greh; le pazita, da Vaju nihče ne vidi, tudi lastni otroci ne, da tega ne dalate prav pogosto iz same poželjivosti in da se ne dopustita prenespodobnih dotikovanj. — Združiti se vsako noč sicer ni greh, toda bila bi v tem velika nezmernost. Združevati se vsak teden po enkrat, dvakrat, ne škoduje ne zdravju, ne telesni moči. Svetuje se, da se včasih delj časa popolnoma zdržite, na primer v adventu, v postu, v kvaternih dneh; to pa le, ako sta oba zadovoljna, ako le eden ni zadovoljen, ga mora drugi ubogati, saj mu je pri poroki izročil pravico do svojega telesa.

Ko ima svoj čas čas, se svetuje zdržnost. Združitev sicer ni grešna, vendar je pa v tem času nekako nespodobna in za ženo kvarljiva. Saj je njeno telo v tem času precej razdraženo, kar se neprimerno poveča, ako se v tem času zgodi združitev, naj bo mož toliko spodoben in obziren, da se za tisti čas premaga.“

Ob času nosečnosti združitev ni greh, vendar pa bi bila za otroka nevarna, in sicer posebno v prvih štirih mesecih, ako bi bila pogosta, ako bi se kar zapored isto noč ponavljala večkrat in bi bila prestrastna, presilna. Zadnji mesec pred porodom naj se mož popolnoma zdrži, in sicer zavoljo otroka... V tem času smeta pri združitvi izpremeniti položaj, da se otroku ne bi kaj dogodilo. Položaj izpremeniti brez razloga je mal greh, ako je pameten razlog, tedaj ni greh, samo da se morata prav združiti.

Po porodu naj bi se mož zdržal osem ali vsaj šest tednov... Pač pa ni nobene nevarnosti, pa tudi greha ne, ako v tem času mož ženo poljubi in objame. Ako je mož pijan, žena ni dolžna biti podložna, ker bi mogel mož v pijanosti preveč živinsko ž njo ravnati.

Ako bi imel mož francosko bolezen (?), kar se pa na kmetih ne dogodi lahko, se žena ne sme združiti z možem (radi nalezljivosti). —

Omenim še en slučaj: Kaj ko bi po zakonu mož ali žena ali oba postala za združitev popolnoma nesposobna. V tem slučaju ne smeta priti skupaj, ker je po naravi to dopuščeno edino radi zaroditve otrok.

Pač pa se smeta objeti, poljubiti, ako ni nevarnosti omadeževanja, ali če je nevarnost, da saj ni nevarnosti, da bi se v to privolilo.

Ženin in nevesta! To so glavne točke pouka o zakonski združitvi! Dobro jih uvažujta in se po njih ravnajta!“ — Zakaj, resnično, resnično Vam povemo: On, ki jih je napisal, je sam **Anton Bonaventura, škof ljubljanski!**

Ako pa on te nauke pozna sam po sebi, ali jih je le kje prepisal, tega resnično, resnično ne vemo, vemo pa, da jih dobro pozna in da jih je napisal ženinom in nevestam v pouk (?), nekaterim v pohujšanje, nekaterim v zabavo, celi **Kranjski pa na — sramoto!**

* * *

S takimi mislimi torej se bavi naš škof, in to v teh resnih časih, ko bi imel kot vrhovni dušni pastir toliko družega nujnega apostolskega dela in skrbi za svoje ovčice. Težko nam je bilo za prihodnjo širšo kritiko prevzeti tudi te odstavke, kajti črke malokatero tiskarne so se rabile kdaj za take — kako bi rekli — mastno-mesene besede, kakor baš v „katoliški“ tiskarni, zato smo se odločili, da to kritiko izdamo le za odrasle, kar stoji izrecno na naslovni strani knjižice. V podrobno kritiko posameznih odstavkov se danes ne moremo spuščati. V vseh zadnje navedenih odstavkih je škof zagrešil ne samo čut sramežljivosti, ampak pregrešil se je tudi proti skromnemu medicinskemu

znanju navadne babice. Zdravnika, ko bere te nauke, mora obiti smeh pomilovanja; da bi se nad tem jezil, se ne izplača. Ko bi bil škof vprašal vsaj kakega zdravnika! Zakaj se ni zaupal svojemu domačemu zdravniku dr. Robidi ali pa svojemu prijatelju dr. Zajcu. Prvi bi ga preiskal kot psihijater, drugi kot veščak za notranje bolečine, in ta brošura bi šla s škofom vred v kako — zdravilišče. In če bi visokega gospoda bolnika zdravili že doma, gotovo bi škof ne svetoval, da je izpolnjevanje zakonske dolžnosti najbolj zdravo takole prcti jutru. In potem, o takih „nežnih“ zadevah se ne piše tako, da je misel in smisel stavka taka, da je vsaka beseda kar „za zgrabit“ — masno debela! Saj se najdejo primernejši izrazi tudi za stvari, kjer si sramežljivost zakriva oči. Sploh pa, čemu so ti krivi nauki in ravno o spolnosti tako podrobno napisani, naravnost s črkami naslikani.

Zakaj smo se dotaknili te delikatese, nam morda očitata?

Ostanimo za enkrat ta odgovor na dolgu. Brošura ni konfiscirana, ponekod že pridigujejo o njej v cerkvah, prodaja se na vsa župnišča, tiskala jo je Katoliška tiskarna, prodajala jo je Katoliška bukvarna in — spisal jo je sam † Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Če je storil ž njo pohujšanje, naša dolžnost je, da izrežemo temu pohujšanju rak-rano. In če tega danes še nismo storili, storili bomo to drugič!

Ljubljana, 3 oktobra 1909.

Kritik.

